

Két hét két keréken

Kerékpártúrák szervezési feladatai

Szekernyés Réka

Brassai Sámuel Elméleti Líceum, János Zsigmond Unitárius Kollégium, Kolozsvár

K. Kovács István

Kolozsvári Unitárius Püspökség, Kolozsvár

Aki részt vett valaha biciklitúrán, érezhette, hogy másként, alaposabban és sokkal személyesebben ismerte meg a bebarangolt tájakat, mint azok, akik vonattal vagy autóval járták be ezeket a vidékeket.

Mit jelent egy kerékpártúra? Két hét egymásrautaltság, egymástól függve és mégis végtelenül szabadon benne élni a tájban, részévé válni a természetnek, amely nem mindig a legszebb arcát tárja elénk, olykor haragos esőt vagy vihart küld reánk, nem csak jót tartogat, hanem nehézségeket is, nem csak ölel, hanem sújt is. Éppen ezért felejthetetlen egy ilyen út, mert nem csak kirándulást, kikapcsolódást, felhőtlen, gondtalan vakációt jelent, hanem öszszeforrt, bajtársias harcot is a természeti erők, a gondok és a szűkség ellen. Kicsit olyan, mintha az élet makettje, modellje lenne: hol fenn vagyunk, hol pedig lenn...

Tartalom	Oldal
1. Több mint pedálozás	2
2. A tervezés szakasza	4
3. Az előkészületek szakasza	10
4. Tennivalók az indulás előtti napokban	20
5. A kerékpártúra lebonyolítása	21
6. Utómunkálatok	25
7. Felhasznált és ajánlott irodalom	26
8. Mellékletek	27

„Nem elég, hogy a szél mindig szembe fúj,
hazafelé a dombok is megfordulnak!”

1. Több mint pedálozás

Miért is induljunk biciklitúrára? Azért, mert kalandos, mert eltér a mindennapoktól, mert már az indulás pillanatában egy más tér-idő dimenzióba kerülünk, ahol nem érvényesek a mindennapok törvényei. Például a rendőrautók kíséretében áthajtunk a piros jelzésen, a patakban mosunk haját, vagy a bicikli kormányán szárítjuk menet közben a vizes zoknikat... Minden pillanatban történik valami nem várt esemény, amin bosszankodunk vagy nevetünk, de mindenképpen élményekkel gazdagít. Két hétig sokkal intenzívebben éljük az életet, új emberekkel ismerkedünk meg, lépésről lépésre fedezzük fel a tájat és egymást. Két hét elteltével pedig, az utolsó táborút mellett, feledve az addigi nehézségeket, érezzük, hogy összeforrt a csapat, és mindnyájan életre szóló tapasztalatokkal gazdagodtunk.

Ahhoz, hogy a kerékpártúra a váratlan, viszontagságos helyzetek ellenére is biztonságos, testi, lelki és szellemi értelemben is fejlesztő hatású, élményekben gazdag kirándulás legyen, elengedhetetlen a körültekintő, alapos szervezői munka. A következő oldalakon ehhez kívánunk segítséget nyújtani.

A kerékpártúra jelentősebb feladatai a tervezés, szervezés, lebonyolítás, értékelés során

TERVEZÉS
☐ A pedagógiai célok meghatározása
☐ Szervezői csapat felállítása, a túravezető felkérése
☐ A túra paramétereinek rögzítése
☐ Az útvonal kijelölése
☐ A túra időtartamának megtervezése
☐ Hozzávetőleges költségkalkuláció

SZERVEZÉS, ELŐKÉSZÍTÉS
☐ A túra meghirdetése, mozgósítás
☐ Felnőtt segítők felkérése
☐ Szponzorok keresése
☐ Az útvonal bejárása
☐ Az eszköz- és nyersanyagigény összeállítása
☐ Költségvetés elkészítése
☐ Szülői értekezlet – a szülők tájékoztatása

- Eligazító megbeszélés a résztvevőkkel
- A célcsoport, a szülők és a külső munkatársak tájékoztatása és az előkészületekbe, szervezésbe való bevonása
- Előzetes feladat a csapatoknak
- A túrázók térképeinek elkészítése
- Bevásárlás
- Rövid „próbatúrák”, edzés

TENNIVALÓK AZ INDULÁS ELŐTTI NAPOKBAN

- Külső kapcsolatok (média, rendőrség, szponzorok) tájékoztatása
- Kerékpárok és kísérőautók műszaki átvizsgálása
- Leltárkészítés az eszközökről
- Élelmiszerek összegyűjtése, tárolása
- Bepakolás az autókba, utánfutókba

A TÚRA IDEJE ALATTI TENNIVALÓK

- Az első nap speciális tennivalói: gyülekezés, elindulás
- A túra napirendje
- Étkeztetés
- Egészségügyi, biztonsági intézkedések
- Szálláskeresés
- Őrség szervezése
- Pihenőnap
- A hazaérkezés előkészítése

ÉRTÉKELES, LEZÁRÁS

- Technikai utómunkálatok
- Az elkészült videofelvétel és fényképek bemutatása, levetítése
- A résztvevők utólagos értékelése
- Pénzügyi elszámolás
- A rendezők utólagos értékelése
- Köszönetek
- Archiválás

2. A tervezés szakasza

2.1 Pedagógiai célok meghatározása

A kerékpártúra kínálta körülmények kiváló terepet nyújtanak a jellem- és közösségformáláshoz. A résztvevők amellett, hogy **komoly próbatételen esnek át, rákényszerülnek a folyamatos együttműködésre**. Mindkettő nagy kihívás gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt, mégsem korlátozhatjuk célkitűzéseinket pusztán e két dologra, hiszen ezeket megvalósíthatnánk állandóan egyazon foci-pálya körül kerekézve is.

Ajánlott, hogy minden túrának **legyen egy jól meghatározott kerete, tartalmi célja is**, amiben az ismeretszerzés, a természethez és a hazához való szorosabb kötődés kialakítása dominál. A tartalmi cél lehet szinte bármi: földrajzi látványosságok felkeresése, egy tájegység bejárása, néprajzi szokások megismerése, történelmi emlékek felkutatása, kulturális létesítmények megtekintése. Természetesen egy túrának több, összetettebb célkitűzése is lehet. Érdemes ezek ismeretében egy találó elnevezést is keresni, ami már önmagában is rendkívülivé, egyedivé teszi kirándulásunkat.

Az általunk szervezett „Pusztuló kövek nyomdokában” elnevezésű kerékpártúrák tematikusak: célunk mindig az, hogy felkutassuk Erdély azon értékeit, amelyeket ma még – ha romos állapotban is, de – láthatunk, ám kérdéses, hogy néhány év múlva marad-e kézzelfogható nyomuk. Pusztuló templomok, romokban heverő kastélyok, várak és udvarházak voltak az útvonalaink fő állomásai, de meglátogattunk számos gyógyfürdőt, vállalkoztunk egy 2300 méter fölötti csúcs megmászására és egy gleccsertó felkutatására, valamint egy rendhagyó temetőt is végigjártunk.

2.2 A szervezői csapat felállítása és a túravezető felkérése

A **szervezői csapat**, amely az expedíció magvát képezi, két-három elkötelezett emberből áll, akik közé szervesen odatartozik a túravezető is, hiszen az ő ismeretei elengedhetetlenül szükségesek a sikeres tervezéshez és szervezéshez.

A **túravezető** személyének helyes kiválasztása létfontosságú, ezért e feladatkör jellegzetességeit részletesebben taglaljuk, kiemelve néhány gondolatot dr. Tulogdi János *Természetjárók könyve* című munkájából.

A túravezetőnek három alapvető jellemvonással kell rendelkeznie:

- Elengedhetetlen az a szakmai ismeret és gyakorlati tudásanyag, ami természetjárók, túrázók, sportolók számára szükséges.

- Vezetői-pedagógiai ismeretekkel kell rendelkeznie, és olyan képességekkel kell bírnia, melyek révén a túracsoport közösségként működik.
- Fizikailag és mentálisan is kiválóan kell teljesítenie, ezért egészségi állapotának, életmódjának, erőnlétének, kitartásának, ki egyensúlyozottságának kifogástalannak kell lennie.

A túravezetőnek komoly jogai és kötelezettségei is vannak, mint például:

- Jogában áll a túraterv megváltoztatása, a résztvevők utasítása, figyelmeztetése, végső esetben kizárása a túrából (a többiek sikeres túrája érdekében).
- A vezetőnek át kell tanulmányoznia a bejárandó területre vonatkozó irodalmat, de nem csak a szorosan vett természetjáró, hanem a tudományos, földrajzi, történelmi és néprajzi irodalmat is.
- Gyülekezők alkalmával neki kell először megjelennie, ő határozza meg a menetoszlop sorrendjét, megvizsgálja az autók és a kerékpárok műszaki állapotát.
- Menet közben vigyáz a haladási sebesség egyenletességére, és a leggyengébb túrázó képességeihez alkalmaztatja azt.
- Ő dönti el, hogy napközben hol és mikor lesznek a pihenők.
- Vigyáz a társai egészségére, szükség esetén elsősegélyt nyújt.
- Fegyelmezi a csoportot, felügyeli, hogy senki ne fogyasszon alkoholt napközben.
- Felelőssé tehető szándékosan vagy gondatlanul, illetve tudatlanság következtében elkövetett törvény- vagy szabálysértésért a túrán és a túra után is.

Egy olyan felelősségteljes embert kell tehát választanunk, aki józan gondolkodású, higgadt, minden helyzetben feltalálja magát, akire a társai nyugodtan rábízhatják magukat, és akinek szavait döntőnek fogadhatják el.

2.3 A túra főbb paramétereinek rögzítése

A kerékpártúra tervezésekor a legfontosabb kérdések: kivel, hova és miért induljunk el?

Ami a **létszámot** illeti, az a jelentkezők számától függ. Néhány (3–10) diákkal is neki lehet vágni, ez esetben elég két felnőtt jelenléte. 20–40 diák esetében legalább 3-4 (vagy több) **felnőtt kíséző** szükséges, de akár nagyszabású biciklizmozgalommá is át lehet alakítani a kerékpártúrázást, és akkor 60–100 személy is részt vehet az expedíción. Ebben az esetben 8–12 diák résztvevőre kell egy felnőttet számítanunk.

Ne feledkezzünk meg egy alapvető szabályról: **Soha, semmilyen körülmények között nem elegendő egyetlen felnőtt**, még akkor sem, ha végzett diákokból, többszörös, gyakorlott résztvevőkből áll a csoport. Ha csupán a pedált kellene tekerni, talán elég lenne, de a fokozott igénybevétel, az egyes résztvevők közötti jelentős fizikai távolság és a váratlan, tervezhetetlen és kiszámíthatatlan helyzetek végtelen száma teljességgel kizárja azt.

A csoport létszámának kialakításához még egy szempontot figyelembe kell vennünk: a résztvevők életkorát. Minél fiatalabb az átlagéletkor, annál alacsonyabb csapatlétszámot javasolunk. Egy-egy érett gondolkodású, felelősségteljes résztvevő egészen fiatal is lehet, de **az átlagéletkor lehetőleg mégis haladja meg a 12 évet**. Ez alatt az életkor alatt inkább rövidebb, egynapos túrákra nyílik mód.

A **kísérőautók** számát is a túrázók létszámához kell igazítani. A biciklitúrán részt vevő gépkocsik elsősorban a csomagok, a tábori felszerelés és az elromlott kerékpárok szállítására szolgálnak, valamint a hirtelen lebetegedett vagy gyengélkedő (de nem gyenge!) túrázókat veszik fel. Az autók nélkül szinte lehetetlen lenne két hétig túrázni, a hátunkon cipelve minden csomagot. Erre a teljesítményre csak nagyon edzett, sokat próbált kerékpárosok vállalkozhatnak.

A kerékpártúrán sok minden függ az időjárás szeszélyeitől is, ezért **ajánlatos júliusban vagy augusztusban szervezni a túrát**, mivel ekkor már elég meleg van a szabadban való éjszakázáshoz, és általában nincs számottevő csapadék. Igaz, ennek az ellenkezője is előfordulhat.

A legutóbbi kerékpártúránkon (2005. augusztus 1–13.) a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium végzős osztályának csapata, néhány 10–11. osztályos diák és hat felnőtt vett részt. Így a túrázók teljes létszáma 35 fő volt. Ennyi ember számára kellett napi három étkezést és szállást biztosítani két héten át, nem beszélve a három utánfutós autó (amelyek a csomagokat, az útközben elromlott bicikliket, valamint a gyengélkedőket szállították) üzemanyagköltségeiről, illetve az előre nem látható kiadásokról.

A kerékpártúra egy újabb jelentős területet tárt fel és fedett le számunkra azon a térképen, amely nem egy földabrosz, nem egy színes lap, hanem egy megélt és személyesen megtapasztalt valóság.

Ha valaki azt kérdezné, hogy ez vajon jó-e, arra válaszul csak azt mondhatjuk, hogy már az utolsó tábortűz mellett elkezdtük tervezni a következő biciklitúrát, amelynek útvonala a Bánságon vezet majd át, érintve Aradot, Temesvárt, Orsovát és a Vaskaput.

2.4 Az útvonal kijelölése

Az útvonal kitűzésekor figyelembe kell venni, hogy főleg az alacsonyabb rendű, gyér forgalmú, látnivalókban gazdag utak alkalmassak a kerékpártúrákra. Viszont néha az országutak forgalmával, vagy akár hegyi ösvényekkel is meg kell birkóznunk, mivel a túra-kerékpározás egyben országúti teljesítmény-kerékpározást és hegyi kerékpározást is jelent.

Az **országutak** aszfaltburkolata könnyebb haladást biztosít, viszont az itt történő közlekedés nagyobb figyelmet és fegyelmet követel. A közlekedési szabályok szigorú betartása mellett is előfordulhat, hogy a kerékpárost kibillentí az egyensúlyából a mellette elszáguldó teherautó szele.

Az „**úttalan utak**” másfajta balesetveszélyt rejtenek: gyors ereszkedéskor gödörbe, faágra, kőre hajthatunk. A szekérutak, földutak és erdei utak erősen igénybe veszik úgy a kerékpárt, mint magát a kerékpárost.

Az útvonálnak tartalmaznia kell változatosnak lennie, hogy a túrázók ne fásuljanak bele a szakadatlan pedálozásba. Iktassunk be városlátogatásokat, keressük fel a múzeumokat, a látványos épületeket, a nevezetes szobrokat. Ugyanakkor néhány táborút mellett sütés-főzés után egy vendéglői ebéd is feledhetetlen élményt tud nyújtani. A várromok, kastélyok, udvarházak, templomok megtekintése után biztosítsunk időt és lehetőséget arra is, hogy a „menetrendbe” beleférjen egy rövid pihenő valamilyen közeli kávézóban, cukrászdában.

Ajánlott egy-egy strandot, fürdőhelyet is érinteni, mert mellett, hogy kellemes felüdülést nyújt elgémberedett tagjainknak, megfelelő körülményeket biztosít a tisztálkodáshoz is, legyen az mosdás vagy akár mosás – még akkor is, ha ez utóbbi egyeseket megbotránkoztat. Ha sikerül megegyeznünk a fürdő üzemeltetőjével, akár táborozhatunk is a strand területén.

Bizonyosodjunk meg arról, hogy a kiválasztott útvonal rossz időben is biztonságosan járható.

2.5 A túra időtartamának megtervezése

A túra időtartamának a behatárolásakor már **tudnunk kell, hogy átlagosan naponta hány kilométert szándékozunk, illetve tudunk megtenni**, valamint azt is, hogy hány pihenőnapot iktatunk be a menetrendbe. Az útvonal eldöntése után kiszámítjuk, hogy a tervezett út megtételéhez mennyi időre van szükségünk, ez lehet néhány nap vagy akár 2-3 hét.

A **napi teljesítmény** felbecsülésekor figyelembe kell venni a csapat erőnlétét, az esetleges rossz idő miatti késéseket, illetve az előre nem látott események miatti időeltolódásokat.

Ha **erőnléti gondok** merülnek fel, vagy az előre megtervezetthez képest szorít az idő, akkor a kimerült bringások felülhetnek az autóra, a kerékpárjuk pedig az utánfutóra kerül. Megfigyeltük, hogy a kerékpártúrákon részt vevő személyek teljesítménye nem annyira a fizikai kondíciótól függ, mint inkább a kitartástól, az önfejelemtől és az akaraterőtől. Volt rá eset, hogy egy profi sportoló kidőlt egy olyan útszakaszon, ahol egy törékenynek tűnő kamasz, ha összeszorított fogakkal is, de vígan kerekedett tovább. Persze mindenkinek tisztában kell lennie a saját teljesítőképességének a határaival. Senki ne tegye ki túlzott terhelésnek a szervezetét, mert az komoly következményekkel járhat!

Átlagosan 60-70 kilométert ajánlatos számítani egy napra. Ez azt jelenti, hogy lesznek olyan napok, amikor aszfaltos úton akár 110-120 kilométert is meg tudunk tenni, viszont olyan napok is lesznek, amikor a meredek erdei utakon 30-40 kilométer is soknak fog tűnni. **Háromnaponta iktassunk be egy pihenőnapot!** Ilyenkor lehet – a lustálkodás mellett – főzni, olvasni, mosni, de szabadtéri játékokat is szervezhetünk, illetve a szükséges javításokat is elvégezhetjük a kerékpárokon, illetve a kísérőautókon.

Az általunk szervezett biciklitúrák általában két héten át tartanak, mert úgy tapasztaltuk, hogy egy hét kevés, három hét pedig már sok lenne. Egy hét ugyanis nem elég ahhoz, hogy valódi közösséggé alakuljunk, hogy a gyerekek gondolkodásán, szokásain pozitív változások mutatkozzanak (például: ne hagyjanak szemetet maguk után, segítsenek a csapattársaikon, tiszteljék a természetet, tartsák be a természetjárás törvényeit). Három hét viszont túl hosszú, mivel ekkor már mindenki hazavágyik, és mint tudjuk, jóból is megárt a sok.

Amikor meghatározzuk a reggeli ébresztő és az indulás időpontját, vegyük figyelembe, hogy a mosdással, a reggelivel és a táborbontással sok idő eltelik, így ha nem iparkodunk, elszalasztjuk a kellemes reggeli hűvösséget, és kánikulában kell karikáznunk. Ellenben ha időben útra kelünk, a déli forróságban tarthatunk egy kellemes, akár többórás pihenőt is egy árnyas ligetben vagy egy útszéli fagadó napernyői alatt.

Jó, hogyha már **késő délután elérjük a szálláshelyünket**, főleg, ha a szabadban akarunk sátorozni. A sátorhely kiválasztása, a sátrak felhúzása (főleg az elején), a tűzifa összegyűjtése, a vacsora megfőzése sötétben és holtfáradtan nem igazán kellemes tevékenység.

2.6 Hozzávetőleges költségkalkuláció

A bevételek és kiadások tervezhetősége, a költségkímélő megoldások kialakítása és a felelősségteljes pénzkezelés egyaránt megköveteli a gondos előzetes számításokat és a lehetőségekhez képest pontos becsléseket.

A **kerékpár** a szegény ember járműve – gondolná a laikus, ám ez nem éppen így van. Nyilván nem kerül annyiba egy kerékpártúra, mint egy egzotikus nyaralás, de itt is számolni kell bizonyos kiadásokkal.

Maga a kerékpár – amely nem szükséges, hogy feltétlenül márkás darab legyen, viszont a műszaki követelményeknek tökéletesen meg kell felelnie – csupán egy tétel a sok közül.

Pontosan ki kell számolnunk az étkezés, a szállás, a szállítás, a szervezés, a cserealkatrészek, a múzeumi belépők, a parkolási díjak költségeit. Az előre nem látott költségeket ne is számoljuk, mert úgylis több lesz, mint gondolnánk.

Az **étkezési költségek** esetében számolnunk kell azzal, hogy a kerékpározás akár a nehéz testi munka kategóriájába is sorolható, ami azt jelenti, hogy naponta négyszer-ötször kell táplálkozni, méghozzá jól és bőségesen. Főzni csupán este van alkalom, ezért a többi három-négy étkezés vagy hideg ételmezt, vagy pedig vendéglőt jelent.

A **szállásköltségek** az igényektől függenek: az alsó határ egy jelképes összeg, a felső határ a csillagos ég. Sátorozáskor néha egy jó szó is elég, hogy megengedje a gazda, hogy felhúzhassátok a telkére a sátrakat. De ez csak nagyon „néha” fordul elő, mert „furcsamód” a legtöbb ember nem örül annak, ha a telkére, legelőjére, udvarára, kertjébe felhúznak 15-20 sátrat, leparkolnak 30-35 kerékpárt és néhány autót, utánfutóval. Tehát általában a sátorozás is pénzbe kerül, mert egy-két személy egy szál sátorral bárhol meghúzhatja magát, de 35 fő esetében ez nem megvalósítható. Ha a túrázóknak még olyan extra kívánságaik is vannak, hogy használhassák az illemhelyet, tisztálkodhassanak, netán tüzet is rakjanak, akkor néha az egy főre eső ár elérheti akár egy 2-3 csillagos panzió szobárárt is.

Számítsunk arra is, hogy egy-két napos sátorozás lehet kellemes és romantikus, de két hétig egyfolytában, egy darab vászon alatt és egy vékony szivacs felett aludni nem leányálom. Kitarító esőzés esetén nincs az a sátor, amely be ne ázna, és amilyen könnyen beázik, éppen olyan nehezen szárad. **A legjobb megoldás talán az, ha két-három sátorban töltött éjszaka után beiktatunk egy motelt, panziót vagy szállodát.**

A **kísérőautóknak** erős, nagy kocsiknak kell lenniük nagy motorral, amelyek akár az erdei utakon is boldogulnak a degeszre tömött utánfutókkal. Ezeknek az autóknak az erejével csak a fogyasztásuk vetekedik...

A fentieket figyelembe véve, már ebben a szakaszban el lehet kezdeni pénzt gyűjteni pályázatok útján, mert az expedíció teljes költségét a diákok nehezen tudnák előteremteni.

3. Az előkészületek szakasza

3.1 A túra meghirdetése, mozgósítás

Az előkészületek fontos részét képezi a túra meghirdetése, hiszen a résztvevők ennek során vesznek tudomást a kirándulásról. A meghirdetés módja jelentős mértékben meghatározza, hogy kik és hányan fognak érdeklődni az expedíció iránt. A hirdetés történhet például **plakátok** segítségével. Ez esetben fontos, hogy a felhívás érthető legyen, vonzó, esetleg humoros is. Tartalmazhat rajzokat, ábrákat vagy fényképeket. A plakát elkészítésébe bevonhatjuk a jó kezűgyességgel rendelkező diákokat is. Akár kerékpártúrára vonatkozó plakátkészítő-pályázatot, versenyt is lehet hirdetni a diákok, diákcsoportok számára, ezzel sikerül elérnünk, hogy már a szervezés legelején mozgósítsuk a tanulókat.

A plakátokat függesszük ki jól látható helyekre, de emellett szükséges, hogy az érdeklődők számára szóban is ismertessük az elképzeléseinket. **Fontos elmondani, hogy miért is jó részt venni egy ilyen túrán, milyen kalandokra számíthatnak, milyen útvonalat fogunk bejárni, de ismertetni kell a várható nehézségeket, a várható költségeket és azok indoklását is.** Tekintve, hogy a kirándulás a nyári szünet ideje alatt fog lezajlani, lényeges közölni a túra időtartamát, hogy ennek megfelelően tervezhessék meg az egyéb családi vakációs programokat.

3.2 Felnőtt segítők felkérése

A **belső és külső munkatársak**, segítők felkérése személyes megbeszélés során történik. A külső munkatársak alatt azokat a felkért személyeket értjük, akik szakmájuknál fogva segítségünkre lehetnek a túrán: orvosok, technikusok, szakácsok, ezermesterek előnyben!

Hasznos külső munkatárs az is, aki esetleg nem is vesz részt a túrán, de elvállalja például a pályázatok megírását, támogatókat, médiapartnereket szerez, elvégzi a könyvelői feladatokat.

A felkért személyekkel ismertessük a túra pontos útvonalát, időpontját, időtartamát, a várható nehézségeket. Ha elfogadják a felkérést, a meghívottaknak kijáró tisztelettel kezeljük őket. Ne feledjük, hogy ők a csapaton kívülről érkeznek, nem ismerik a társaságot, esetleg egészen más korosztályhoz tartoznak, vagy egészen más az életfelfogásuk, mint nekünk. Ne számítsunk arra, hogy mindenki már az első napon be tud, vagy be akar illeszkedni a csapat szellemiségébe.

A nézeteltérések elkerülése érdekében előre tisztázni kell az anyagi feltételeket is: van olyan külső munkatárs, aki hajlandó magára vállalni a rá eső anyagi részt, van, akinek meg kell téríteni a költségeit, és van, akinek honoráriumot, napidíjat is kell fizetni.

Nevezzünk ki magunk közül egy **fotóst**, egy személyt, aki a videokamerát kezeli, egy másikat, aki a **túranaplót** vezeti, egy **szakácsot** és néhány kuktát. Ezek a feladatok az egész túra idejére is vonatkozhatnak, vagy akár változhatnak is a kirándulás időtartama alatt, a lényeg az, hogy mindenki azt csinálja, amihez a legjobban ért, és hogy mindenki foglalkoztatva legyen. Ha ezenkívül valaki segíteni akar a burgonyatisztításban, vagy segítőkészen átvállalja a mosogatást, annak csak örülni lehet. Persze, olyan felelősségteljes személyeket válasszunk a fenti feladatokra, akik konyítanak is ezekhez a feladatkörökhöz. Például a hivatalos túranaplót olyan személy vezesse, aki megfelelő irodalmi hajlamokkal és képességekkel rendelkezik, hiszen a napló dokumentum jelleggel bír, felkerül a honlapra, és a sajtóban is megjelenhet. (Egy ilyen napló-részletet az **M3** mellékletünkben közlünk.) Ugyanígy fontos, hogy ne csak elmosódott fényképeink legyenek az útról, és az ebédnek ne csak a környékbeli kutyák örüljenek.

A résztvevők kiválasztásánál vegyük figyelembe a jelentkezők korát és erőnlétét, meg azt is, hogy lehetőleg egyforma érdeklődésű, egymást megértő személyek kerüljenek össze.

Kisgyerekek és aggastyánok számára nem javasolt egy ilyen túra! Volt már olyan idősebb útítársunk, aki az első tíz kilométer után kifulladásra beszédült az autóba, és aztán hazatérésig szinte ki sem szállt onnan. Az ilyeneknek ajánljunk inkább egy autós kirándulást. Az útítársak legyenek fegyelmezettek, megbízhatóak, kitartóak és lelkesek.

Senki ne vágjon neki betegen egy ilyen útnak a „majd útközben helyrejövek” felkiáltással, mert nem fog helyrejönni! Tudomásul kell venni, hogy a kerékpártúra nem szanatórium, hanem embert próbáló kemény sport, és mint minden sportágban, itt is csak fokozatosan lehet előbbre jutni, és mindenekelőtt jó általános kondícióra van szükség.

3.3 Szponzorok keresése

A magas költségek csökkentése érdekében próbáljunk meg támogató cégeket, vállalkozókat keresni, akik termékekkel, vagy akár üzemanyaggal, alkatrészekkel segíthetik expedíciónkat. A támogatás fejében egyfajta reklámot biztosíthatunk a minket támogató cégeknek, hiszen a szponzorok listája megjelenik a sajtóban, a médiában, logóik és emblémájuk pedig felkerül a túrazászlóra, a gépkocsik, illetve az utánfutók oldalára, valamint a kirándulást meghirdető plakátra is.

Az általunk szervezett expedíciót mintegy 50-60 cég támogatta (ezúttal is köszönetet mondunk nekik). A támogatás kisebb-nagyobb összegekből, illetve hasznos termékekből állt, mint például az üzemanyag, élelmiszerek, gyógyszerek, higiéniai kellékek, egyforma trikók, sapkák, fényvisszaverő mellények, kerékpáralkatrészek, egy-egy étkezés finanszírozása.

3.4 Az útvonal bejárása

Egy kéthetes biciklitúra útvonalát kiskocsival 2-3 nap alatt be lehet járni. Ekkor derül ki, hogy mindaz, amit a térkép fölött görnyedve kiöltünk, megfelel-e a valóságnak. A feltérképezésen elég, ha a vezető és egy-két olyan kísérő vesz részt, akik dinamikusán, hatékonyan el tudják végezni ezt a feladatot.

Miután előzetesen elterveztük, hogy merre is indulunk, rajzoljuk be az útvonalat térképre! Ha már a térképen is leellenőriztük az előttünk álló kilométerek számát, tagoljuk az útvonalat, vagyis döntsük el, hogy melyik napon hány kilométert fogunk megtenni. Azután bontsuk le a napokat is részletekre, az út minősége és emelkedési viszonyai szerint. Mindezt előzetesen, még otthon elvégezhetjük, a bejárás maga pedig azt a célt szolgálja, hogy igazoljuk elképzeléseink helyességét, vagy ha szükséges, akkor felülbíráljuk, korrigáljuk azt.

Az **útvonal bejárása során készítsünk fényképeket és videofelvételt**, mert ezeket később, a leendő résztvevőknek bemutatva illusztrálhatjuk, hogy merre megyünk majd, hogy milyen természeti vagy kulturális szépségeket fogunk megtekinteni, és így felkelthetjük a leendő túrázók érdeklődését.

Az útvonal bejárása során kell megkeresnünk és kiválasztanunk a **szálláslehetőségeket**, illetve a táborozásnak megfelelő területeket, és **utána kell néznünk az étkezési lehetőségeknek is**.

A feltérképezés után tárgyaljuk újra az útvonal tagolását a fentiek függvényében! Példaképpen mellékeljük (M1) a kolozsvári János Zsigmond Kollégium III. kerékpártúrájának útvonalát kilométerekre lebontva, a szálláshelyek és a látnivalók bejelölésével.

3.5 Az eszköz- és nyersanyagigény összeállítása

Legjobb, ha a résztvevők közül minél többen összeülünk, és összeírjuk mindazt, amire szükségünk lesz majd. A legfontosabb dolgok úgyszólamint kimaradnak, de ennek ellenére meg kell próbálni a lehető legaprólékosabb listát összeállítani.

A **felszerelés lajstromát csoportosítsuk tematikusan**. Szenteljünk külön fejezeteket

- az élelmiszereknek,
- a táborozási felszerelésnek,
- a konyhafelszerelésnek,
- a szerszámoknak,
- a kerékpároknak,
- az autóknak,
- az utánfutóknak,
- a szükséges egyéni felszereléseknek.

Az **élelmiszereket** útközben pótoljuk, de azért mindig kell hogy legyen az utánfutóban is néhány napra elegendő „vastartalék”, azaz konzervek (hús, zöldség, hal, gyümölcs), egy zsák burgonya, száraztészta, olaj, cukor, liszt, édességek (csokoládé, krumplicukor, nápolyi, keksz), fűszerek (só, bors, paprika). A kenyeret, a friss gyümölcsöt, a húsfélét, sajtokat nem érdemes halmozni, mert hamar megromlanak, még ha hűtőtáskában tartjuk őket, akkor is.

A **közös tábori felszerelések** közé tartoznak a szerszámok (fejsze, ásó, fűrész, autó- és biciklijavító eszközök, kötelek, hevederek), a konyhafelszerelés (üstök, fazekak, lábosok, rácsok, fa- és merítőkáncok, gyorsfőzők, vedrek – vizet hozni főzéshez, mosáshoz, mosogatáshoz).

A létszám meghatározza, hogy mennyi és főleg mekkora **edényekre** van szükségünk. Például néhány ember esetében 3-4 literes üstöket, lábosokat, fazekakat használunk, nagyobb létszám (30-40 fő) esetében 30-40 litereseket.

Ha a kerékpárunk a legjobb műszaki állapotban is van, és ha az autóban ott hever a nagy szerszámosláda, akkor is érdemes mindig magunknál tartani legalább a következő **szerszámokat és alkatrészeket**: 3-4 villáskulcs, gumiragasztó, csavarhúzó, küllőhúzó, tartalék izzók, pótgumi vagy gumijavító készlet, pumpa.

Ami kimaradt, azt útközben, az első adandó alkalommal be kell szerezni, ami elfogyott, pótolni kell. A fogyóban lévő készleteket ott kell feltölteni, ahol még van erre lehetőség, vagyis a nagyobb lakott településeken.

Állítsunk össze egy listát a kerékpártúra nélkülözhetetlen **személyes tárgyairól**. Egy ilyen, a résztvevőknek is kiosztásra kerülő listát az **M2** mellékletünkben mutatunk.

Ne feledkezzünk meg az elsősegélydobozról és a gyógyszeres ládikóról sem!

3.6 A költségvetés elkészítése

A szükséges anyagi feltételeket pályázatok útján, támogatók révén, illetve saját anyagi rész összegyűjtésével lehet fedezni.

A pályázatok esetében tudni kell, hogy gyakran feltétel valamennyi önrész megléte. Bizonyos esetekben a pályázatok által jóváhagyott támogatást csak a tervezet lebonyolítása után folyósítják, tehát az összeget meg kell előlegezni. Ritka az a támogató, amelyik készpénzzel támogatna egy ilyen akciót, de különféle termékkel hozzájárulhatnak a felszerelés kiegészítéséhez. Elsősorban élelmiszereket, üdítőitalokat, túrafelszereléseket gyártó és forgalmazó cégeket, szállítóvállalatokat érdemes felkeresni. Nagy segítség, ha sikerül támogatót szerezni az üzemanyag egy részének a fedezésére. Az iskola, mint intézmény, a lehetőségeihez mérten támogathatja a túrát.

Ki kell számítani és idejében be kell gyűjteni az **egy főre eső költségek** összegét. A részvételi díj befizetése történhet egyszerre, vagy részletekben is, a lényeg az, hogy idejében összegyűljön a szükséges összeg, amely nélkül nem vághatnánk neki a túrának. Persze figyelembe kell vennünk a különleges eseteket is, amikor egyes tanulók – indokoltan – csak az utolsó napokban tudják befizetni az összeget. Nehéz szociális helyzetben levő diákok esetében a rájuk eső részt pályázatokból vagy támogatók felajánlásából fedezzük. (A mi esetünkben arra még nem volt példa, hogy valaki anyagi okok miatt ne tudott volna részt venni a túrán.)

A felnőtt kísérők költségeiről se feledkezzünk meg, erről már szoltunk a *Felnőtt kísérők felkérése* (3.2) alfejezetben.

A kirándulás „vagyonáért” a túravezető felel. A teljes összeget ő kezeli, neki kell ésszerűen beosztania a pénzt úgy, hogy a kirándulás fennakadások nélkül működhessen.

3.7 Szülői értekezlet – a szülők tájékoztatása

A szervezés és az előkészületek elengedhetetlen feltétele egy szülői értekezlet megtartása, amikor is a szülőket megpróbáljuk megnyugtatni, hogy nem is olyan veszélyes dolog két hétig jégesőben vagy trópusi hőségben naponta közel 100 km-t biciklizni.

A jó vezető első nagy próbatétele ez a szülői értekezlet, mivel minden lehetséges és lehetetlen kérdésre kapásból kell felelnie. A szülőket meg kell nyugtatni a gyerekek testi-lelki biztonságával kapcsolatban, viszont nem szabad tévhitben ringatni őket. Tudniuk kell, hogy a biciklitúra egyfajta „túlélési” túrát is jelent.

Ekkor kell pontosítani az anyagi feltételeket is, vagyis azt, hogy feneként pontosan mennyibe fog kerülni a kirándulás.

Sok esetben olyan szülő is eljön, aki még nem biztos abban, hogy – anyagi vagy egyéb okok miatt – elengedi-e gyermekét. Ez jó alkalom arra, hogy a szülőket tájékoztassuk a konkrétumokról, és így az alapos felkészülést, valamint a szervezők komolyságát látva talán az addig bizonytalan szülő is beleegyezik, hogy csemetéje részt vegyen a kiránduláson.

Jó, hogyha a túra során a gyerekek időnként vagy rendszeresen hazatelefonálnak, hogy megnyugtassák az otthoniakat, valamint röviden beszámoljanak az eseményekről.

3.8 Eligazító megbeszélés a résztvevőkkel

A megbeszélést az útvonal kitalálása és feltérképezése után, **az indulás előtt körülbelül egy hónappal ajánlatos megtartani.** Ez azért szükséges, hogy a résztvevőknek is elég idejük legyen felkészülni az útra, úgy lelkileg (utánaolvasni, tanulmányozni a térképet, nézegetni a fényképeket), mint fizikailag (a felszerelés megvásárlása vagy kölcsönkérése, edzések).

A feltérképezés során készített fényképeket, illetve videofelvételt mutassuk be a résztvevőknek, hogy nekik is legyen fogalmuk arról, milyen tájakra fognak vetődni, és milyen látványosságokban lesz majd részük. Ilyen alkalmakra érdemes egy kivetítőt beszerezni.

Az is fontos, hogy mindenki, beleértve a kísérőket is, időben kézhez kapják a következőket:

- a résztvevők teljes névsorát és telefonszámát;
- a túra útvonalát **(M1)**;
- a térképet;
- a magukkal hozandó felszerelések listáját **(M2)**;
- a kirándulás, illetve a kerékpározás során betartandó szabályokat.

A megbeszélés alkalmat nyújt a **kerékpártúra szabályzatának ismertetésére** és megbeszélésére is.

Tudatosítani kell a résztvevőkkel, hogy saját elhatározásukból vállalják a nehézségeket, az esetleges veszélyeket, és vállalják, hogy azokon a túravezető segítségével úrrá tudnak lenni.

- A túravezetőnek mindenki engedelmeskedni tartozik, döntéseit mindenkinek el kell fogadnia.
- A csoportnak együtt kell tartania, lemaradni, és főleg különválni, kilépni, megsértődni, kiszállni, más utat választani semmi körülmények között nem szabad.
- A bajbajutottat mindenki köteles segíteni: nem hagyhatjuk el egymást a túra során.
- Az útról letérni, utat „rövidíteni” nem szabad.
- A közlekedési szabályokat minden esetben szigorúan be kell tartani, akárcsak a vezető által kialakított menetoszlopot.
- Az egészségére mindenkinek fokozottan kell vigyáznia, ezért az időjárásnak megfelelően kell öltözködni, egyenletes tempóban kell hajtani. Rosszullét, erős szívdobogás, erős pulzusszám-emelkedés, kifulladás esetén rögtön meg kell állni.
- Hegynek felfelé nem szégyen leszállni és tolni a biciklit. A lefelé történő gyors tekerésnél legyünk nagyon óvatosak. Általában mindig csak olyan sebességig engedjük megszaladni a biciklit, amely egy első defektnél vagy kavicsos felszórta kanyarnál még nem balesetveszélyes.
- Életbevágóan fontos, hogy kerékpároknak megbízható fékje és világítása legyen.
- Ha nagy sebességgel, vagy nagy terjedelmű gépek haladnak el mellettünk, az általuk keltett léglökések kivédésére legyünk felkészülve! (És ez csak egy a közúton előforduló veszélyes szituációkból.)
- A túra során jelszavaink legyenek a következők: türelem, segítőkészség, kitartás, edzés, odafigyelés, bizalom.
- A kirándulás ideje alatt elfogadhatatlan az alkoholfogyasztás.
- Senki nem maradhat el a csapattól. A rövid eltávazásokat, lemaradásokat is előre kell jelenteni a vezetőnek. A vezető dönti el, hogy mikor, hol állunk meg, és mit eszünk. Természetesen csak csoportosan, mert egyénileg nem lehet megállni, lemaradni.
- Tilos a nyafogás, az idegeskedés és a különködés, mivel az megrontja az egész csapat hangulatát és morálját.
- Járjunk nyitott szemmel és ne tátott szájjal: a településeken való áthaladáskor, még ha nem is állunk meg, figyeljük a vidék szépségeit, sajátosságait!

3.9 Az érdekeltek bevonása az előkészületekbe

Ne akarjunk mindent egyedül elintézni, mert belerokkanunk. **Osszuk meg a feladatokat!** A szülőket meg lehet kérni, hogy segítsenek a vásárlásban, a szállításban, a raktározásban.

A lányok varrják meg, készítsék el a biciklitúra zászlóját, amelyet a vezérajtóra tűzhetünk majd. Az utánfutók oldalán tüntessük fel a támogató cégek, alapítványok, egyesületek nevét és logóját.

A fiúk egy hozzáértő segítségével és felügyelete alatt **készítsék elő a bicikliket.** A kerékpár ápolását alapos tisztítással kezdjük. Nézzük át minden csavart, a gumik épségét, és végül kenjük meg gépolajjal, illetve kenőzsírral a szükséges helyeken. Ellenőrizzük a küllők feszességét is. Ügyeljünk arra, hogy a kerekek egyenletesen, csendesen, ütés nélkül forogjanak a tengelyükön. Tisztítsuk meg a láncot (a legjobb, ha ezt szemenként tesszük) olajos ronggyal. Állítsuk be a fékeket, a kopott fékpofákat cseréljük ki.

A külső munkatársak segítségével, a kerékpárokhoz hasonló módon, vizsgáljuk felül a kísérajtók és az utánfutók műszaki állapotát is.

Rögzítsük az indulás napját és időpontját, a találkozás helyét és idejét.

Ha nemzeti parkot, tájvédelmi körzetet vagy természetvédelmi területet is meg akarunk látogatni, ne feledkezzünk meg a szükséges engedélyek beszerzéséről. A kastélyok, várak, emlékházak, múzeumok nyitvatartási rendjét tudakoljuk meg előre. E feladatokba vonjuk be a segítőköt is.

3.10 Előzetes feladat a csapatoknak

Mivel a legtöbb helyen soha nem jártak a résztvevők, alakítsunk ki két-három fős csoportokat, majd osszuk fel a csoportok között az útszakaszokat. **Minden csoport készüljön fel a vidék jellegzetességeiből** úgy, hogy idegenvezetőnk lehessen a rá eső útszakaszon. Így mindannyian okosabban térünk majd haza.

Hogy miből is áll ez a felkészülés? Ismerni kell, és be kell tudni mutatni a többieknek az adott vidék földrajzát, az útba eső települések rövid áttekintését, valamint a történelmi érdekességeket, a vallási megoszlást, a néphagyományokat és a népszokásokat.

Mindezeket odahaza, a könyvtárban vagy a világhálón tudjuk felkutatni, kijegyzetelni és rendszerezni. Ha majd a helybelieket is mesélésre tudjuk bírni a túra során, akkor lesz csak igazán teljes a gyűjtögetés!

3.11 A túrázók térképeinek elkészítése

Jelöljük be térképen az előzetes bejárás után pontosított és véglegesített pihenőhelyeket, a szálláshelyeket, valamint a látnivalókat is, majd annyi példányban fénymásoljuk (kifogástalan minőségben!) a térképet, ahány résztvevője lesz a túrának. Használhatunk A/4-es, A/3-as, illetve ennél kisebb vagy nagyobb térképet is. Rajta lehet az egész túra útvonala egyetlen lapon, vagy külön-külön, minden nap más-más lapon.

Fontos, hogy minden résztvevőnek külön térképe legyen, amelyet időben kézhez kap. Ezen a térképen mindenki követni tudja, hogy éppen hol járunk, mekkora távolságot tettünk meg addig, illetve azt, hogy még hány kilométer van előttünk. Ebből tudjuk meg, hogy éppen egy lakott településhez közeledünk, vagy pedig napokig erdei utakon fogunk karikázni.

Ha valaki esetleg lemaradna és eltévedne, szintén nagy segítséget nyújthat a térkép. A térképeket kiosztás előtt fóliázzuk be, mert ellenkező esetben néhány napon belül használhatatlanokká válnak. A „fóliázás” valójában kemény, átlátszó műanyag lapok közé való vákuumos csomagolást jelent, amit kis nyomdaipari vállalkozással, vagy nagyobb fénymásoló szalonban készíttethetünk el. Így a térkép vízhatlanná válik, és nem gyűrődik.

3.12 Bevásárlás

A következő lépés a szükséges felszerelés beszerzése. Mivel nagy mennyiségű tételek megvásárlásáról és elszállításáról van szó, ezért a túravezetőnek néhány felnőtt kísérő és gyerek segítségével kell elvégeznie ezt a feladatot a résztvevők által befizetett összeg megfelelő részének felhasználásával. Vegyük meg közösen az üdítőket, édességeket, konzerveket, zöldségeket, kenyeret, fűszereket, kötszereket, orvosságokat, zsineget, szerelőládát, pokrócot, üstöket, egyszer használatos tányérokat, evőeszközöket, poharakat, mosogatószeret, szivacsot, súrolót, mosószert, ragasztószalagokat, nejlonszakokat, fejszét...

A speciális technikai felszereléseket (például kerékpár- és autóalkatrészek, hegymászó kötelek, sziklaszegek, karabinerek, gumicsónak) mindig szaküzletekből és nem zugárusoktól kell beszereznünk.

3.13 Rövid „próbatúrák”, edzés

Először csak kis utakat tegyünk, és apránként növeljük az adagot. Az edzés akkor volt jó, ha utána egészséges fáradtságot érez az ember, de másnapra már hirtelen hamva sincs.

Szervezzük egy 1 napos, középnehéz fokozatú kerékpártúrát az összes résztvevővel. A próbautak azért fontosak, mert ilyenkor alkalom adódik a kerékpárok műszaki állapotának ellenőrzésére és a résztvevők erőnléti állapotának felmérésére. Ekkor történjen meg a kerékpártúra szabályainak és a közlekedési szabályoknak az ismételt ismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. Ezek a kisebb utak a csapat közösségé formálódását is elősegítik.

A menetoszlopban való haladás szabályai:

- Az országúton szigorúan csak egymás mögött (egyes sorban) haladva szabad közlekedni, kizárólag az út jobb szélén. A követési távolság körülbelül 3 méter. Szigorúan tilos hirtelen balra „kivágni”, jelzés nélkül előzni, szabálytalankodni, bravúroskodni.
- Ereszkedés esetén, a hosszabb féktáv miatt legalább 10 méteres követési távolságot kell választani, csak nagy elővigyázatossággal szabad ereszkedni.
- Azok, akik előrehajtanak, az emelkedők tetején, illetve a megbeszélte pontokon kötelesek bevárni a többieket.
- A megállási szándékot felemelt kézzel jelezzük. Az első kerékpáros (és utána mindenki) jelez, lassít, majd megáll.
- A kerékpár meghibásodása, rosszullet esetén az egész csapat félrehúzza az út szélére.

Az edzőtúra után értékeljük a történeteket, beszéljük meg az esetleges problémákat. Ha egy kerékpárról kiderül, hogy használhatatlan, akkor újat kell vásárolni, vagy kölcsön kell kérni helyette egy másikat.

Az edzőtúrán tapasztalt gyenge teljesítmény ellenére sem kell feltétlenül eltanácsolni valakit az expedíciótól. Aki esetleg nem tűnik oda valónak, azon is két hét – azaz a túra időtartama – alatt sokat lehet alakítani, formálni. Az a lényeg, hogy igazán akarjon jönni, a többi majd kialakul menet közben. Ha fizikailag nem bírja, akkor időnként felül majd a gépkocsik egyikére. A fontos, hogy velünk legyen, s hogy ő is részese lehessen a kalandnak.

4. Tennivalók az indulás előtti napokban

A sajtó, a média és a közlekedésrendészet tájékoztatása

Már a támogatók felkérésekor, illetve a pályázatok megírásakor nagy előnynek számít, ha vannak **médiapartnereink**.

Ne feledjük el időben értesíteni a közlekedésrendészetet, a médiát és a sajtót az indulás helyéről és idejéről. Rendezzünk **sajtótájékoztatót** indulás előtt és hazaérkezéskor! A sajtó és a rádió munkatársainak akár naponta adhatunk telefonon egy-egy rövid tudósítást a napi eseményekről.

Mi minden alkalommal a közlekedésrendészet támogatását kértük induláskor, hogy segítsenek kijutni a forgalmas nagyvárosból. Elmondhatjuk, hogy nagy élmény volt számunkra (de a járókelőknek is), amikor néhány szirénázó, villogó rendőrautó vagy motoros rendőr parancsolta felre előlünk a járműveket. Útravalónak néhány foszforeszkáló mellényt és egy villogót is kaptunk (használati engedéllyel a túra idejére), amely a vezérrautó tetejére került, és sokszor volt segítségünkre.

A kerékpárok és kísérőautók műszaki átvizsgálása

Az indulás előtti napokban nagyon fontos a kerékpártúrát kísérő gépkocsik és utánfutók utolsó ellenőrzése. Vizsgáljunk meg minden kerékpárt még egyszer, közösen is (gumik, váltók, fékek, lámpák, macskaszemek...). E feladat végrehajtásához szakember bevonása szükséges, de a tapasztalat azt mutatja, hogy a diákok között is mindig vannak olyanok, akik jó technikai érzékkel rendelkeznek, és tökéletesen alkalmasak a feladatra. Végezzük el az utolsó szükséges javításokat!

Leltárkészítés az eszközökről

Vegyük leltárba és csomagoljuk be a tábori felszereléseket (sátrakat, hálósákokat, matracokat, főzőedényeket, üstöket...). A leltárkészítés azért fontos, hogy tudjuk, miből mennyi van, miből kell még esetleg az utolsó percben vásárolni, és hogy milyen fogyóeszközöket kell majd menet közben pótolnunk.

Élelmiszerek összegyűjtése, tárolása

Gyűjtsük be, rendszerezzük, tároljuk szakszerűen az alapélelmiszereket. Gondoljunk arra is, hogy az eső, a rovarok, a rágcsálók ne tehessenek kárt az élelmiszerekben. A papírsákokba csomagolt lisztet, cukrot, sőt burkoljuk nejlonzsákokba is. A romlandó élelmiszereknek hűtőládákban a helyük. Vigyázzunk, hogy a friss gyümölcs ládáknál kerüljön fel az utánfutókra, mert ellenkező esetben péppé nyomódik szét. A kenyereket nem csak nejlonzac-

kókba, hanem tiszta kendőkbe is be kell burkolni, mert így hosszú ideig friss marad, és nem penészedik. A konzerveket is érdemes ládákban tárolni, hogy ne guruljanak szerteszéjjel az utánfutóban. Mindig vizsgáljuk meg (felbontás előtt is) a konzervek szavatossági idejét!

Bepakolás az autókba, utánfutókba

Helyezzük el a csomagokat a gépkocsik csomagtartójában, illetve az utánfutókon. Törekedjünk az ésszerű, praktikus pakolás megvalósítására: amire napközben szükségünk lehet majd, az legyen kéznél, ne pedig a csomagok vagy a csomagtartó fenekén. Lehetőleg mindent rögzítsünk le, hogy a kátyús utakon ne guruljanak összevissza a csomagok, ne ömöljön ki, ne törjön össze semmi. A tartalék kerékpároknak a gépkocsik csomagtartójára vagy tetejére szerelhető speciális kerékpárrögzítőkön a helyük.

5. A kerékpártúra lebonyolítása

5.1 Az első nap speciális tennivalói: gyülekezés, elindulás

- A találkozó legalább egy órával az indulás kitűzött időpontja előtt legyen! Ekkor van lehetőség a legutolsó eligazításokra, ellenőrzésre, a kerékpártúra zászlajának a kitűzésére a vezérgépjárműre.
- Tegyük egy próbakört a kerékpárokkal és a kísérő gépjárművekkel!
- Tájékoztassuk a média és a sajtó jelenlévő képviselőit a kerékpártúra céljáról, útvonaláról, sajátosságairól.
- Búcsúzzunk el a szülőktől, barátoktól, jelenlévő ismerősöktől.
- A közlekedésrendészet képviselőjének segítségével és tanácsainak alapján szervezzük meg a konvojt (jó, ha a városi forgalomból rendőrautó vezeti ki a menetoszlopot).
- Álljunk fel menetoszlopba. A menetoszlop élén és végén egy-egy kísérő gépkocsi haladjon, amelyek rádió adó-vevő készüléken tartják egymással a kapcsolatot. (Az adóvevők beszerzése akkor lényeges, ha olyan területen járunk, ahol a mobiltelefonoknak nincs elegendő térerő. Az adóvevő másik nagy előnye, hogy gyors kapcsolatlétesítést tesz lehetővé. Bizonyos esetekben nincs idő megvárni, míg a telefon kicseng, mikor például azt szeretnénk közölni a mögöttünk jövőkkel, hogy az első kanyar után baleset történt, vagy leszakadt az út, vagy az egyik résztvevőnek leesett a lánca, és meg kell állni.)

- Az első és az utolsó kerékpáros legyen felnőtt, tapasztalt biciklista.
- Tartsunk egy pihenőt a városon kívül, mikor a menetoszlop már kiért az országra.
- Kerékpározás közben a túrázónál legyen a kerékpár vázára erősíthető kulacs, tele ivóvízzel, esetleg kerékpárpumpa és szerelőtáska. Ha borús az idő, az esőköpenyt is tanácsos a kis hátizsákban tartani.

5.2 A kerékpártúra napirendje

Reggel

Az ébresztő legkésőbb 7 órakor legyen, majd utána következzen a reggeli torna, a tisztálkodás, a reggeli, majd ezeket követően a táborbontás és csomagolás. (Vigyázzunk arra, hogy semmi ne maradjon ott, mert nagyon kényelmetlen kilométereket karikázni visszafelé az ottfelejtett holmikért.) A szemetet vigyük magunkkal a legközelebbi szeméttárolóig.

Menetoszlopba való felállás után a vezető jelölje ki, hogy aznap ki fogja vezetni, illetve lezárni a menetoszlopot, majd vágjunk neki az útnak.

Útközben

50 perc haladás után mindig iktassunk be 10 perc pihenőt. Útközben látogassuk meg a kitűzött objektumokat (városok, várromok, kastélyok, természeti érdekességek).

Ebédelni lehetőleg ne a tűző napon, és ne a forgalmas, poros országút mellett álljunk meg, hanem keressünk egy kellemes, félre-eső, árnyas helyet. Soha ne hagyjunk szemetet magunk után!

Az adott napra kitűzött útszakaszt (átlagban napi 40–100 kilométer, az útviszonyok, illetve a látnivalók függvényében) igyekezzünk teljesíteni, mert máskülönben felborul a program.

Táborverés, vagy a szálláshely elfoglalása

Sátorozás esetén fontos teendő a fagyújtás, a vízfordás, az illemhely és a tisztálkodási helyek kijelölése. Ezután következzen a kerékpárok és a gépkocsik átvizsgálása, esetleg javítása. Ha lehet, főzzük meg közösen a vacsorát, osszuk ki, és – néhány mondattal, egy szál gyertyával vagy szép szalvétákkal – igyekezzünk megfelelő hangulatot teremteni annak elfogyasztásához. Ezt követi a mosogatás. Később, a tábortűz mellett tábori játékokkal tölthetjük az időt, ismerkedhetünk a helyi lakossággal és a helybeli szokásokkal.

Este

Az esti tisztálkodás után – sátorozás esetén – szervezzük meg az **éjjeli őrseget**. Erre azért van szükség, mert a 30-40 kerékpárt nem lehet megfelelően elzárni, ezért legjobb szorosan egymás mellé állítani az összeset, és vigyázni rájuk. A tábori felszerelés legtöbbje nem fér be se a sátrakba, se az autókba, az utánfutókról pedig szintén eltűnhetnek reggelre. Mivel a napközben kerékpározók igen fáradtak, éjjel mélyen alszanak, tehát feltétlenül szükséges az éber őrség.

Az őrseg megszervezése a következő módon történhet: minden éjjel összesen hat személy strázsáljon kettesével, három váltásban. Fontos elvárás, hogy az őrseg nem feküdhet. (A fekvő, hálózsákba burkolózó őr szinte biztosan elalszik az egész napi fáradtság hatására.) Az őrök táplálják a tábortüzet, vigyáznak a sátrakra, a kerékpárokra és a gépkocsikra. Félóránként körüljárják az egész tábort. Ha bármilyen rendellenességet tapasztalnak, felébresztik a vezetőt. Öröknek nagyobb fiúkat, vagy felnőtteket jelölünk ki, míg a kisebbek legfeljebb az éjszaka első felében, rövidebb ideig őrködhetnek, ha ragaszkodnak hozzá.

A **takarodót** a közös tevékenységek után rendeljük el. Ez nem kötelező, de javallott, hiszen mindenki tudja, hogy másnap ugyancsak nehéz nap következik. Ha a következő napra pihenés van beütemezve, akkor a lefekvés időpontját kitolhatjuk egy-két órával.

5.3 Mindennapi feladatok**Étkeztetés**

Az étkezési lehetőségek felmérésekor gondoljunk a zsebünkre is, amikor lefoglalunk egy vendéglőt. Arra is számíthatunk, hogy valószínűleg porosan, izzadtan fogunk majd odaérkezni. Válasszunk tehát egy szerény, de jó konyhájú éttermet, ahonnan nem néznek majd ki bennünket a túrafelszerelésünk miatt.

Fel kell mérni az ételmiszerüzletek ellátottságát is, mert nem minden faluban lehet bármikor friss kenyeret, tejet kapni – főleg nem 35 főre! Ajánlatos egy-egy nagyobb bevásárlóközpontban feltölteni a tartalékokat, vagy az útvonal előzetes bejárásakor leadni megrendelésünket a falusi kisboltoknak.

Egészségügyi, biztonsági intézkedések

- Fontos biztosítani a megfelelő higiéniai feltételeket és betartatni a gyerekekkel a mindennapi tisztálkodást.
- Egy ilyen túrát szinte senki sem fog megúszni kisebb-nagyobb sérülések, horzsolások, karcolások nélkül; vigyázzunk rá, hogy ezek a sebek ne fertőzödjenek el.
- Erős napsütés esetén figyeljünk arra, hogy mindenki viseljen világos színű kalapot vagy sapkát, hogy elkerüljük a napszúrásos eseteket. Kerekezés közben a kerékpáros védősisak használata kötelező!
- Naponta ellenőrizzük az élelmiszerek minőségét, hiszen a melegben könnyen megromlanak.
- Természetesen a legjobb, ha van orvos a csapatban, mert akkor ő kezeli a tábori gyógyszerért, és ő látja el az orvosi gondozásra szorulókat.
- Komolyabb baj esetén (magas láz, erős gyomorrontás) sürgősen vigyük a beteget a legközelebbi kórházba, orvosi rendelőbe. Komolyabb sérüléssel járó bukás esetén ne szállítsuk a balesetet szenvedett résztvevőt, hanem azonnal, tétovázás nélkül hívjunk mentőt!

Szálláskeresés

Az előzetes – autós – útvonalbejáráson kerül sor a szálláshelyek biztosítására, a táborhelyek lefoglalására. A klasszikus sátorozáson, illetve a panzióban, motelben való megszálláson kívül még számtalan lehetőség adódhat. (Mi aludtunk már iskolában, tornateremben, plébánián, a szabad ég alatt, tábortűz mellett, és egy alkalommal szinte egy temetőben vertünk tanyát.)

Minden esetben állapodjunk meg előre a szállás díjában, tisztázzuk a körülményeket, kondíciókat!

Pihenőnap

Három-négy haladási nap után ajánlott egy pihenőnap beiktatása. A pihenőhely megválasztásakor fontos, hogy egy jelentős objektum közelében vagy egy fürdőhelyen, patak-, illetve folyóparton legyen. Ilyenkor a szokásosnál későbbre tűzzük ki az ébresztőt. A mindennapi reggeli teendők után tekintsük meg a környékbeli látványosságokat, strandoljunk, sétáljunk. Az ebédet és a vacsorát főzzük meg közösen, a feladatokat pedig (gallygyűjtés, vízhorlás, tűzrakás, zöldségtisztítás, mosogatás...) osszuk meg egymás között.

Délután következhetnek az egyéb teendők, mint például a nagymosás, levél- és naplóírás, tábori játékok és vetélkedők szervezése.

se. Vacsora után gyűjtsünk tábortűzet, mellette közösen énekelhetünk. Egy gitár, egy furulya vagy egy kongadob varázslatos hangulatot tud teremteni a tűz fénye mellett.

5.4 A hazaérkezés

Győződjünk meg arról, hogy a gyerekek időben értesítették a szüleit a megérkezés helyéről és időpontjáról. A vezető értesítse a sajtót és a médiát, hogy azok képviselői is jelen lehessenek a megérkezésnél.

A **dicsőséges bevonulást** minden túrázó a maga eszközeivel igyekszik színpompássá tenni: lehet lámpákat villogtatni, a túra zászlaját lobogtatni, dudálni, csöngetni. Lényeges, hogy minden résztvevő ott legyen a megérkezés helyszínén, hiszen együtt indulunk, és együtt is kell megérkeznünk.

A vezető tartson egy **búcsúbeszédet**, amelyben dióhéjban összegezi a túra eseményeit, röviden értékeli a túrát, beszámol a szülőknek, valamint a sajtónak és a médiának. Erre azért van szükség, mert amellett, hogy tájékoztató jelleggel bír, ez jelenti a túra lezárását, keretet biztosítva az eseményeknek.

6. Utómunkálatok

Technikai utómunkálatok

Már másnap végezzük el a technikai utómunkálatokat: vizsgáljuk át a gépkocsik, utánfutók, kerékpárok műszaki állapotát és a tábori felszerelést, végezzük el a szükséges javításokat, majd raktározzuk el szakszerűen a felszerelést, hiszen jövőre is lesz nyár, és ismét szükségünk lesz ezekre a tárgyakra.

Mivel a lányok általában nem értenek a szereléshez – de bizonyos esetekben egyes fiúk sem –, szükséges, hogy ezt a műveletet közösen végezzük el, hozzáértő személyek irányítása mellett.

Az elkészült videofelvétel és fényképek bemutatása; archiválás

Gyűjtsük össze a kerékpártúra során készült fényképeket, rendszerezzük, dolgozzuk fel őket (lássuk el például mókás képaláírásokkal). Minden résztvevő kapjon egy albumot vagy egy CD-t a fényképekkel.

Jó, hogyha a kerékpártúra során videofelvételek is készülnek. Dolgozzuk fel ezeket is, vágjunk össze egy útifilmet. Tekintsük

meg, beszéljük meg közösen a fényképeket és a kész filmet. Használjunk kivetítőt!

A kirándulás során készített fényképekből rendezhetünk kiállítást, s ez hozzásegít, hogy mások is kedvet kapjanak hasonló expedíciókon való részvételhez.

Archiváljuk a fotókat és az útifilmet, készítsük el a kerékpártúra honlapját! (A mi honlapunk címe: www.biciklitura.tk)

Pénzügyi elszámolás

Rendezzük el a számlákat, amelyek összegyűltek a túra során, és végezzük el a könyvelést, hogy bárki számára áttekinthető legyen az anyagiak felhasználásának módja. Írjunk köszönőlevelet a támogatóknak, és időben juttassuk el hozzájuk.

A szervezők utólagos értékelése

Egy baráti beszélgetés során értékeljük a kirándulást, beszéljük meg a túra erős, illetve gyenge pontjait, jegyezzük fel a hibákat, és gyűjtünk ötleteket a következő expedícióhoz. A megbeszélésre minden résztvevőt hívunk meg.

7. Felhasznált és ajánlott irodalom

Nyomtatott irodalom

DR. TULOGDI János: *Természetjárók könyve*.
Ifjúsági Könyvkiadó, Bukarest, 1959.

BALLANTINE, R.–GRANT, R.: *Kerékpár. Szerelés, javítás, karbantartás*.
Panem Kft. – Grafo Kft., Budapest, 1996.

DR. NAGY Sándor: *Új! Bicajoskönyv*.
Frigoria GMK Kiadóiroda, Budapest, 1994.

PUNTIGÁN József: *Honismereti kerékpártúrák, 1975–1999*.
Plectrum Kiadó, Losonc (Szlovákia), 1999.

A budapesti Frigoria Könyvkiadó kerékpáros útikönyvei
(http://www.frigoriakiado.hu/ker_uti.html)

Internet

Pécsi Túrakerékpáros és Környezetvédő Klub

<http://ptkk.baranya.com>

Honismereti kerékpártúrák

<http://www.hkt.sk>

A Regnum Marianum Plébánia kerékpáros gyerekcsoportja

<http://www.bringora.hu/>

A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium kerékpártúrái

<http://www.biciklitura.tk>

Szeretettel ajánljuk cikkünket Solymosi Zsolt lelkésznek, a kolozsvári János Zsigmond Kollégium kerékpártúrái vezetőjének és főszervezőjének, aki nélkül e túrák nem jöhettek volna létre, ahogyan ez az írásunk sem.

8. Mellékletek**M1** *Útvonalterv (minta)*

A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium III. kerékpártúrájának útvonalát közöljük. A túra résztvevőinek legalább ilyen részletességű útvonaltervet kell kapniuk a kirándulást megelőzően!

M2 *A személyes felszerelés (minta)*

A túra résztvevőinek az eligazító megbeszélésen adjunk a kezükbe egy listát, ami tartalmazza a szükséges – és szükségtelen – felszerelés felsorolását. Mellékletünkben egy ilyen tájékoztatóra mutatunk példát.

M3 *Útinapló – részlet*

A túra krónikásának gyakran nehezebbre esik ugyan a feladat, de felettébb hasznos, ha rögzíti a csapattal történt különféle eseményeket, élményeket. A naplót utólag olvasgatva újra átélhetjük a kalandokat. Ízelítőül közöljük egy kerékpártúra egy napjának történéseit.

M1

Útvonalterv (minta)

A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium III. kerékpártúrájának útvonala (2005. augusztus 1–13.)

- 1. nap:** Kolozsvár – Szamosújvár (református templom, sétatér) – Dés (unitárius templom) – Somkerék (romokban álló lutheránus templom) – Árokajla (Bethlen-kastély, arborétum) – Szeretfalva (szállás a sósfürdő területén). *110 km*
Szállás: a sósfürdő területén
- 2. nap:** Szeretfalva – Beszterce (városlátogatás, vendéglő) – Kisilva (múzeum) – Oláhszentgyörgy (fürdő) – Óradna (vártemplom). *78 km*
Szállás:
- 3. nap:** Óradna – Rotunda-hágó (málnázás, áfonyázás, szamócázás) – Máramaros megye határa (tábortűz). *34 km*
Szállás: sátorozás a Szamos mellett
- 4. nap:** Pihenő – a Lala gleccsertő meglátogatása (fakultatív, 30 km)
Szállás: sátorozás a Beszterce folyó mellett, az erdészeti hivatal területén
- 5. nap:** Priszlop-hágó (pihenő a menedékháznál) – Radnai havasok – Borsafüred (fürdőhely). *47 km*
Szállás: a meteorológiai állomáson
- 6. nap:** Pihenő: Túrázás a Nagy Pietrosz-csúcsra (fakultatív, 20 km). Ez a program rossz idő esetén kimarad.
Szállás: a meteorológiai állomáson
- 7. nap:** Borsafüred – Visó völgye – Rónaszék (fürdő). *59 km*
Szállás: a rónaszéki fürdő területén, faházikókban
- 8. nap:** Pihenő: fürdés Rónaszéken.
Szállás: a rónaszéki fürdő területén, faházikókban
- 9. nap:** Rónaszék – Máramarossziget (városlátogatás: református templom, a kommunista börtönmúzeum, kastélypark, tó, vendéglő) – Szaplonca (a „Vidám Temető” meglátogatása, kézműves-kiállítás) – Hosszúmező. *85 km*
Szállás: sátorozás Hosszúmezőn, egy magántelken
- 10. nap:** Hosszúmező – Aknasugatag (fürdő, vendéglő). Szállás faházikóban a fürdő területén. *25 km*
Szállás: faházikóban a fürdő területén
- 11. nap:** Aknasugatag – Nagybánya (városlátogatás, óváros, vendéglő, cukrászda) – Koltó (Petőfi Sándor Múzeum, Teleki-kastély) – Nagysomkút – Szurduk. *125 km*
Szállás: sátorozás a Nagy-Szamos partján
- 12. nap:** Pihenő (fürdés, horgászás, csónakázás, búcsútábortűz), Zsibó: Wesselényi-kastély, botanikus kert (fakultatív, 30 km)
Szállás: sátorozás a Nagy-Szamos partján
- 13. nap:** Szurduk – Hídalmás – Magyarvista (bográcsgulyás és krémes tészta) – Kolozsvár. *85 km*

Összesen: kb. 728 km

A személyes felszerelés (minta)

M2

TÚRAFELSZERELÉS

Feltétlenül vigyünk magunkkal a következőket:*Személyes tábori felszerelések:*

sátor, matrac, hálózsák, nagy hátizsák (ezt az autó viszi), kicsi hátizsák vagy biciklitáska (ami napközben velünk van)

Használati tárgyak:

pléhtányér (mély), pléhbögre, evőeszközök, bicska, kulacs, elem-lámpa, fényképezőgép, iratok, zsebpénz, térkép, írószer, notesz

Ruházati cikkek:

védősisak, esőkabát, pulóver, sapka (világos színű), pamut fehérnemű (sok), pamutzokni (még több), 2 rövidnadrág, hosszúnadrág, 2 pár edzőcipő, fürdőruha.

Tisztálkodási szerek:

szappan, törülköző (kisméretű, de jól szívja a vizet), fogkefe, fogkrém, dezodor, a lányoknak egészségügyi betét, körömvágó, WC-papír, papír zsebkendő, fésű, napolaj, személyes gyógy-szerek

Szükségtelen, sőt káros:

értékes tárgyak; ékszerek; fölösleges limlom, amelyek csak gátolnak az előrehaladásban; műszálas ruhák; sminkkészlet; mesterséges színezésű és aromájú üdítő és édesség; háziállat.

B
2.8
29

Útinapló – részlet

Kilencedik nap, avagy börtön és temető

Végre napsütéses reggelre ébredtünk, tehát gyorsan összekaptuk a betyárbútort, búcsút vettünk Dan mestertől, és bekerekeztünk Máramarosszigetre, ahol a református esperes vezetésével meglátogattuk a város református templomát, majd pedig a kommunista börtönből kialakított múzeum megtekintése következett, amelynek gazdag kiállítási anyaga az egykori börtöncellákban tekinthető meg. Itt ért utol minket egy magyarul is jól beszélő román újságíró, aki egy máramarosi lap munkatársa, és egy gyors interjú készített velünk. Látszott rajta, hogy nagyra értékeli a vállalkozásunkat, és hogy az egész társaság szimpatikus számára.

Már esteledett, amikor megérkeztünk Szaploncára, amely a csergéről és az úgynevezett vidám temetőjéről híres. Valóban fura érzés a színes, rikító fejfák között bolyongani és olvasgatni a humoros vagy morbid sírfeliratokat.

Lassan besötétedett, és mi még mindig nem tudtuk, hogy hol is fogjuk tölteni az éjszakát. Felmerült a lehetőség, hogy a falun túl elhelyezkedő sátorozóhelyre vonuljunk ki, de ez, miután Zsolttal megtekintettük, nem tűnt számunkra megfelelőnek. Második ötletként arra gondoltunk, hogy éjszaka bekerékpározunk Aknasugatagig, ám ezt a megoldást is lefűjtük, miután megtudtuk, hogy ha éjjel érkeznenek oda, akkor fel kellene vernünk az egész gyógyfürdőt. (Aztán, mint kiderült, a kapus egész éjjel várt minket.) Már nézegettük a temető mellett húzódó sáncot, mint esetleges bivakhelyet, amikor Radu egyik ismerőse (tudni kell, hogy neki minden faluban és városban vannak ismerősei és rokonai, tehát itt is voltak), aki amúgy határőrtiszt (néhány kilométerre húzódik az ukrán határ), megszánt minket, és felajánlotta számunkra azt a telkét, amit nemrég vásárolt Hosszúmező határában.

A tiszt vezetésével nekivágtunk az éjszakának, amely olyan volt, mint a nagy egyiptomi sötétség: sem a Hold, sem pedig a csillagok nem voltak a segítségünkre. Útközben elhaladtunk egy autóbaleset helyszíne mellett, majd megérkeztünk a telekre, amelyről kiderült, hogy egy egykori termelészövetkezet udvara. A pusztuló kövek sem hiányoztak, mert a romos ólak, istállók és gazdasági épületek rémfilmbe illő hangulatot árasztottak. Ráadásul lakók is voltak: néhány nincstelen család vert tanyát a düledező falak között. Ezért éjszakára őrséget állítottunk, kétóránként váltva egymást vigyáztunk a biciklikre, az utánfutókra, az autókra meg természetesen egymásra is.